

GAZETA POPORULUI

Foaie politică-culturală

Intemeietori: Dr. N. Bălan, Dr. I. Broșu, și Dr. Silviu Dragomir.

Abonamentul:
Pe un an . . . 32 Cor. în vechiul regat 20 Lei
Pe o jum. de an 16 Cor. " " " 10 Lei
Pe 3 luni . . . 10 Cor. " " " 6 Lei
Abonamentele să se trimită la adresa:
GAZETA POPORULUI Sibiu

Adresa noastră e:

„GAZETA POPORULUI”
Sibiu, Strada Urezului Nr. 41.
Apare în fiecare Duminecă.

Inserțiuni și anunțuri se primesc la
Administrația gazetei.

Un șir cu litere mărunte întâia-oraș 1 cor.
a doua și a treia-oraș 80 fileri.

Scoală și Meserii.

Iată taria unui popor.

După lupte crâncene și îndelungate, purtate fie cu serisul, cu graiul viu sau în sfârșit și cu arma, ne-a reușit să adunăm între hotarele unei țări puternice, pe toți fiii aceluiaș popor, — unul singur prin sângele său, prin graiul său, prin conștiința sa. Acum a sosit timpul să întărim și să facem folositoare eucerirea aceasta. Ostașul știe bine, că după ce unei armate i-a fost dat să cuprindă o poziție, un șanț, ori o cetate de-a vrăjmașului, cel dintâiu lucru la care cugetă, este să întărească cele castigate și să le facă în stare de a se împotrivi, fără de nici o primejdie, ori-și-carui atac de-al vrăjmașului. În jurul cetăților se sapă de obicei șanțuri și se așează tunurile. Atârna de vrednicia apărătorilor apoi, dacă întărirea este în stare să se împotrivescă, sau se prăbușește de la cele dintâiu atacuri ale dușmanului. Totășiderea se întâmplă și în viața unui popor. Am trăit împășiați sub stăpâniri străine, cărora le eram ghimpi în ochi. Hotare nefirești se alcătuiseră din partea vrăjmașilor noștri, pentruca să ne înstrăineze pe unul de altul, să facă să ne uităm, să ne urim, să ne simțim fie-care 'n de sine alt neam, cu altă cultură și alte ideale. Ungurul încercase în cursul războiului să ne despartă cu totul de frații de peste Carpați. Dacă ar fi ieșit biruitori, aveau de gând să smulgă pe toți locuitorii români din apropierea hotarilor Țării românești și să-i mute în spre ungurime, iar în locul lor să aducă din alte părți, de pe pustă, unguri de-ai lor, pentruca mâinile fraților să nu se mai poată strânge nici-odată, în veci. Totasemenea zăceau sub pumnul rusesc basarabeni. Muscalii le spuneau cam așa: voi nu sunteți Români, voi vă numiți moldoveni și grațiți altă limbă decât cei de peste Prut. Voi n'aveți cultura voastră națională, nici trecut istoric, nici oameni învățați, n'aveți nimica bun. Trebuie să învățați deci rusește, să vă faceți muscali, să uitați ce-ați fost, dacă vreți să însemnați și voi ceva pe lumea asta. Și basarabeni, rupți

de ori-și-ce legătură cu frații lor din vechiul regat, prinseră să creadă minciuna muscălească și le învățau limba și obiceiurile cu atâta zor, deaproape își uitaseră străvechiul lor graiu moldovenesc.

Cu toate acestea am biruit. Am tăiat ghiarele tigruului unguresc și-am spart minciuna rusească, cum spargi o beșică de săpun, cu ascuțitul baionetei dorobanțului și vânătorului român. Azi o singură limbă, și-aceiaș inimă ne bate 'n piept la toți deopotrivă!

A sosit deci timpul să ne întărim cetatea și să zidim în preajma ei șanțuri tăiate în pământ și tunuri de oțel așezate în șir de bataie pentru sfărâmarea dușmanului. Dar eu cunosc întărirea și mai puternice decât acestea pentru scutirea vieții unui neam, în fața ori și cărei primejdi: școala și meseriile. Iată scuturile și tunurile noastre, cari vor trebui să le cuprindă locul celor dintâi, în cel mai apropiat viitor. Prin școală să alungăm întunecul și neștiința din mijlocul neamului nostru, iar prin lărgirea și sporirea meseriilor, să-i mărim bogăția. Lumina minții și bogăția, întărirea, înavuțirea, sunt strălucitoarele arme cari ne pot asigura pe pe deplin viitorul în viața noastră de stat, alătura de celelalte neamuri ale lumii. Pentru aceasta avem nevoie de școli: școli pentru învățatură, pentru carte, și școli pentru meserii și meseriași. Prin hărnicia conducătorilor noștri ne va reuși să avem de amândouă felurile cu înbelșugare. Școli pentru învățatură s'au deschis în toate orașele; cele pentru meserii să nădăduim că ne vor întârzia. Să nu pregetăm dară a ne folosi de bunătatea și roadele lor. Dacă se poate împărtași azi un sfat bun părinților, cari stau la răspântie, ce să facă cu pruncii lor, acesta ar fi: să cerceteze școala! Dar cu deosebire școlile de meserii, de ori și ce fel. Iată ce va putem dori cu prilejul începerii școlilor anului întâiu dela mântuirea neamului nostru.

I. Broșu.

O faptă nelegiuită.

În ședința plenară din urmă a Consistoriului arhiepiscopalian a fost nimicită alegerea de protopop a tractului Campeni. Vei crede poate iubite cetitor, ca pricini grele au silit Consistorul să aducă o astfel de hotărâre: vre o nevrednicie a aceluiaș ales, vre o mituire cu bani ori alte nelegiuiri de cari, durere, s'au mai întâmplat la asemenea alegeri? Nimic din toate acestea. Cel ales a întrunit toate voturile sinodului protopopesco, are pregătire foarte bună și nimenea n'a putut spune o vorbă legănată împotriva lui; alegerea s'a făcut după toate rânduielile legilor noastre bisericești: atunci cum de-a putut Consistorul să nimicească o alegere, ca și care rar întâlnim în viața aceasta, în care interesele oamenilor se încrucișează atât de mult și nu lasă să judece drept lucrurile cele mai limpezi? N'a fost altă pricină decât că alesul în care și-au pus încrederea oamenii sinodului protopopesco din Campeni, nu știa nimic de care anumiți oameni pătimăși din Consistor nu vor nici să i audă. Dar ce vină are în aceasta cel ales de protopop, dacă pregătirea și puterea lui îl fac vrednic de această cinste? Și Consistorul nu trebuia se facă o astfel de faptă nelegiuită mai ales acum, când vedem cât de cu greu se găsesc bărbați vrednici pe cari să i ridice în fruntea treburilor bisericești? E întradevăr cessul al nesprezecitea, ca să se facă odată ordine în corporațiile dela conducerea bisericești și să li se arate locul ce li se cuvine celor ce n'au în sufletul lor decât patimă, răutatea, inruga și brutala rafinerie de-a exploata situațiile în paguba intereselor bisericești!

AVIZ!

Rugăm pe toți abonații restanțieri să ne trimită fără amânare abonamentul, ca să nu fim siliți să le oprim foaia.

Impotriva celorce răspândesc știri.

Extras din Ordonanța Nr. 21 și 25.

1. Vor fi considerați ca vrednici de pedeapsă:

a) acei cari, fără rea credință, prin locuri publice, gări, trenuri, pe străzi etc. vor comunica, răspândi ori tălmăci în orice chip știri, fie adevărate, fie din gând, sau păreri cu privire la operațiunile de războiu, situația și alierea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această faptă se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a se spiona, sau trada, să aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Care este Situația?

Ocuparea Budapestei din partea trupelor românești, a dat mult de gădărit imputerniciților antantei dela Paris. Mai întâiu se părea că Atanta va fi mulțumită cu pasul României și își va da, fără multă împotrivire, învoiala față de cele petrecute. Și lucrul acesta ar fi fost cât se poate de firesc. Inconjurată din toate părțile de primejdia bolșevismului și-a revoluției, iar la urmă atacați chiar mișelește de către armatele roșii ale lui Khun Bela, Românii au fost siliți să se apere cu toate puterile și să-și asigure cu arma în mână pacea și drepturile, ce li se cădeau după atâtea jefte și atâtea suferințe. Iar pacea aceasta n'o puteam dobândi decât înaintând până la Budapesta și desarmând toate trupele roșii, pentru-ca să nu mai fie în stare să ne atace.

Cine s'a împotrivit?

Când armata română se afla aproape de zidurile capitalei ungurești, antanta, prin mijlocirea colonelului italian Romanelli ce se afla în Budapesta, a cerut ca Românii să-și oprească înaintarea și se nu ocupe orașul. Zădarnică a fost însă zvărcolirea celor tari și mari. Fără multă zăbavă i s'a răspuns colonelului Romanelli, că lucrul acesta este cu neputință, deoarece-ce siguranța vieții soldaților și a întregii oștiri românești cere, ca orașul acesta să fie ocupat. Și viteza armată română cu steagurile desfășurate, în sunetul voios al gornștilor, a pătruns în inima țării ungurești. Impotrivirea venea cu deosebire din partea Angliei și Americii. Aceste două state nu se puteau împăca așa de ușor cu starea cea nouă a lucrurilor și cereau ca Românii să părăsească Budapesta. Pricina dușmăniei este ușor de priceput. Atât Anglia cât și America sunt țări bogate și cu bani mulți. Englezii și Americanii vreau să-și întrebuințeze capitalurile lor așa ca să le aducă venite cât se poate de mari. Și socoteau de bine ca în schimbul recunoașterii României Mari, se ne învoim la încheierea tuturor acelor contracte, de folos pentru ei, de pagubă pentru noi, pe cari aveau de gând să le pună la cale în cuprinsul țării noastre. Se'nțelege dela sine că România nu se putea da lațată, așa cu una cu două, în mâna negustorilor englezi și americani. Aceștia iarăș la rândul lor ne pun bețe în roate: Că ne împart Bănatul, că ne mai cioplesc către Ungaria, că în chestia Basarabiei să-și spună și rușii părerea și câte altele

verzi și mărunte. Vorba Românilor: Scârțâie roata când nu i unsă bine. Astfel numai ne putem tâlcui greutățile pe cari ni le pune antanta în cale.

Ne apăra însă francezii.

Dar și din încurcătura asta cu Budapesta ne-au scos francezii. Tot ei mai prieteni și cu mai mult simț de dreptate. Mai întâiu gazetele lor, aproape fără deosebire, ne-au lăudat pentru ocuparea Budapestei, în chipul cel mai însuflețit. Ele au spus că soldat bun ca Românul s'ar putea găsi cu greu, și în fața primejdiei, această țară iubitoare de ordine și de pace, a trebuit să se apere cum a socotit ea de mai bine. Văzând ceialaltă ținuta Franței, s'au mai înmuiat, rând pe rând. Și care este situația acum? Intregă antanta, recunoaște starea lucrurilor așa cum se înfățișează și întreg dreptul nostru de-a ne apăra, poruncindu-ne numai ca oștirea română să nu facă nimic fără de știrea conferinței de pace dela Paris. Astfel a biruit dreptatea, și mulțumită lui Dumpezeu, dinspre Ungaria ne-am asigurat spatele, și bolșevismul unguresc, care alcătua o primejdie foarte mare pentru pacea întregii Europe, a fost răpus. Astăzi

În Budapesta

viața obișnuită de mai înainte și-a luat cursul ei. Se întărește tot mai mult curentul roialist, adecă dorința ca în fruntea Ungariei să fie pus din nou un rege, poate chiar cel vechiu, care a fugit în Elveția. Se vorbește asemenea și de oferirea coroanei unui prinț englez, ginere al actualului regent al Ungariei, arhiducele Iosif.

Bela Khun

și tovarășii săi nu au fost suferiți de populație mai departe în Drosedon, lângă Viena. A trebuit să fie transportați la penitențiarul din Viena. Se zice că vor fi predați Ungariei spre judecată.

Ceho-slovacii protestează.

Imputerniciții ceho-slovaci la conferință au predat secretarului conferinței de pace o notă prin care protestează în contra venirii la putere a arhiducelui Iosif, arătând pericolul ce l'ar aduce acest lucru față de situația generală și ridicându-se împotriva unei recunoașteri a noului regim ungar.

Intr'o declarație făcută de d. Beneș ministru de externe ceho-slovac, acesta

a spus că, după părerea sa, constituirea guvernului ungar de arhiducele Iosif este primul pas spre refacerea monarhiei la Viena și München și spre restabilirea unei dinastii, contra căreia toți ceho-slovacii sunt revoltați.

În cât privește alcătuirea noului guvern unguresc, care va avea să guverneze țara, încă nu se poate spune ceva lămurit. Cel dintăiu minister făcut în pripă, sub conducerea prim-ministrului Friederich, nu pare să fi avut o durată mai lungă. În zilele trecute se vorbea, că ar fi fost chemat din Elveția Iuliu Andrassy, cunoscutul bărbat politic maghiar, ca să formeze un nou minister. Dar știrea aceasta nu s'a întărit încă. Tot asemenea unele telegrame îl amintesc pe Hédervary, ca pe omul chemat să ia în mână frânelor conducerii. Toate acestea se vor lămuri însă mai târziu. Cât privește ținuta armatei române, precum arată această poruncă pe care o publicăm jos, ea nu se amestecă în afacerile din lăuntru ale Ungariei.

Situația din Ungaria și guvernul român.

Se află din Budapesta că comandaamentul suprem al trupelor românele Budapesta a dat către populația ungară un manifest în care declară următoarele:

Contrar șgomotelor răspândite, guvernul român declară că nu a luat parte în nici un fel la întărirea actualului guvern ungar. Autoritățile militare române nu au scopul de a se amesteca în afacerile dinlăuntru ale Ungariei, iar România nu are altă dorință decât a deslega politica ungară în înțelegere cu aliații și de a înfăptui legături amicale cu Ungaria. România nu cere Ungariei decât a arăta sentimente de prietenie și de a împlini obligațiunile ce și a luat.

România este gata să facă totul pentru a ajuta ridicarea economică a Ungariei.

Săzind, manifestul declară că ocupațiunea teritoriului ungar de către trupele române, nu va pune piedici dezvoltării politice a Ungariei.

Manifestul este iscălit de d. general Mărdărescu și de d. Diamandi comisarul guvernului român.

Anunț.

Pentru prăvălia mea de Manufactură, coloniale și fierărie caut un comis harnic și un învățacel din familie bună.

203 3—3

Nicolae Răchitan,
Săsciori (jud. Sibiu)

FOISOARĂ

Pentru frumseța României-Mari.*)

De prof. Ioan Urban-Iarnik (Praga).

NOTA: În timpul de față, când toți, cărora le stă la inimă viitorul neamului lor, lucrează cu zor pentru dezvoltarea cât mai sistematică și mai norocoasă a statelor ce se consolidează acum, — am avut prilejul să vorbesc cu dl profesor Urban Iarnik din Praga, cerându-i păreri în privința organizării noastre în societăți pentru conservarea frumuseților naturii din minunata noastră țară românească.

*) Articolul de față era menit să se publice cu câteva luni mai înainte dar n'a avut loc în ziarele noastre politice. Il publicăm cu plăcere mai ales că susține și completează ideea dlui Victor Stanciu, din Statul Național, și ideile atât de sugestive ale dlui Dr. Ionel Pop, desfășurate în art. „O operă de salvare,” în „Patria” Nr. 148 de la 19 aug. a. c.

Suntem siguri, că cei interesați vor lua în considerare și propunerile recomandabile a le bătrânului și vrednicului nostru prieten care este dl. Iarnik.

Intr'o zi mi-a arătat localul societății: „Centrala boemă pentru conservarea monumentelor istorice și naturale”, al cărei președinte este dl Iarnik dela înființare și până acum — mi-a explicat pe larg mersul societății, având la îndemână datele statistice și bogata arhivă a societății.

Ca vizita aceasta să nu fie lipsită de rezultatul dorit, mi-a înmănat un apel publicului românesc, asupra căruia atrag deosebita luare aminte a autorităților noastre și a publicului, și mi-a tradus totodată propunerile concrete, înaintate zilele trecute Republicii ceho-slovace în numele societății cehe.

Cred că îndemnul acesta al profesorului ceh ne poate prinde foarte bine. Tocmai citesc în jurnale, ce pustiiri s'au făcut în decursul războiului cu minunatele noastre păduri. Ca de aici înainte să nu se mai întâmple așa ceva iată ce pledează un amic sincer al Românilor, din Praga și glasul va trebui să-l auzim.

Dr. H. P.-P.

Din partea „Centralei boeme pentru conservarea monumentelor istorice și naturale” se aduce la cunoștința publicului român următorul

APEL.

Români!

Luând în seamă legăturile de prietenie, cari azi mai tare, și cu mai mare spor, ca altădată, se înșghiabă între cele două națiuni, cea cehoslovacă și română, ne luăm voie să vă atragem băgarea de seamă a obștei române asupra unui lucru însemnat, care în vârtejul întâmplărilor, ușor s'ar putea trece cu vederea, fiind vrednice cu toate acestea, de toată atențiunea.

După veacuri ajunge România stăpână peste întreg teritoriul, ce cu drept cuvânt îi revine, teritor bogat în comori materiale și în frumseți naturale. Tocmai de aceste din urmă e vorba. Cu toate că știm, că în privința aceasta ne lipsește îndreptățirea formală, tot ne permitem de a recomanda obștei române să se gândească de vreme la conservarea (păstrarea) acestor frumseți naturale ale țării sale. Să înființeze, urmând pilda prietenilor și aliaților noștri din America — în părțile cele mai frumoase de la munte mai multe parcuri naționale, unde adecă să vor păstra pe veci, în starea ei originală, fauna (animalele) și flora (plantele) patriei. Mai sunt doară în Alpii transilvăneni, pe lângă uriașii de copaci, și unele animale rare, cari într'alte părți ale Europei s'au stins cu totul, sau aproape de tot. De asemenea și pe la gura Dunării se află unele ținuturi, cu o natură de tot interesantă, ținuturi, cari în interesul științei, ar trebui să se declare de parcuri naționale.

Episcopia ortodoxă română din Cluj.

În ziua de 20 Iulie a. c. s'a întrunit în Sibiu sinodul arhiepiscopial în sesiune extraordinară, ca să ducă cu un pas mai departe lucrarea de organizare a episcopiei din Cluj.

Numărul episcopilor în biserica noastră, a românilor ortodocși de dincoace de Carpați, era prea mic față de întinderea teritoriului și cu mulțimea credincioșilor săi. Din cauza aceasta încă nemuritorul mitropolit Șaguna făcuse planul înființării alor trei episcopii, pe lângă cele ce există astăzi. Dar între împrejurările mașterii de sub vechea stăpânire ungurească, acest plan nu s'a putut împlini. El a rămas însă ca un program de lucru pentru viitor și congresul nostru național-bisericesc în repezite rânduri s'a ocupat cu dânsul și a luat chiar hotărâri pentru a-l duce la îndeplinire.

Dar ceea-ce n'a putut fi împlinit în trecut plin de suferințe, poate fi trecut în faptă astăzi. Ne pare rău numai, că n'avem congres legitim care să se fi putut întruni, ca să porceadă la organizarea din nou a mitropoliei noastre după un plan unitar, care să aibă în vedere întregul ei teritoriu. În situația de astăzi noi trebuie să ne gândim și la înființarea celorlalte episcopii și și nu ne putem mărgini la trebuințe locale și la lucrări parțiale. Dar în lipsa congresului și pentru a nu pierde timpul în ne-lucrare, sinodul arhiepiscopial s'a simțit dator să iee el măsuri pentru organizarea episcopiei din Cluj. Aceste măsuri se bazează pe hotărârile congresuale de mai înainte, cari recunosc trebuința de a se înființa pentru părțile de mează-noapte ale arhiepiscopiei Ardealului o nouă episcopie cu reședința în Cluj.

Această episcopie, luând în vedere și între în șirul celorlalte surori mai vechi ale ei cu aceleași drepturi pe cari la garantează „Statutul organic” pe seama acestora. Prin urmare acea episcopie va trebui să și aibă *sinodul ei*, care singur are căderea de-a alege consistorul și de-a chema în fruntea sa pe noul episcop. Din cauza aceasta sinodul arhiepiscopial întrunit în sesiune extraordinară la 20 Iulie a. c. a ales numai în mod provizoriu pe membrii consistorului din Cluj, lăsând ca alegerea definitivă a lor să o săvârșească noul sinod ce se va constitui la timpul său pe seama acelei

episcopiei. În fruntea acelu consistor a fost ales ca președinte provizoriu unul dintre asesorii din senatul bisericesc al consistorului din Sibiu.

Consistorul clujan astfel alcătuit își va începe lucrarea sa la 1 Octombrie 1919 și va porcece la organizarea episcopiei din care vor face parte 12 protopopiate cu 322 parohii și cu 271,673 de suflete.

Noua episcopie a Clujului are o frumoasă misiune în acele părți ale românismului. Încheiem aceste șire prin următoarele cuvinte ale dlui N. Iorga: „Va ști noua episcopie, să fie și un centru de cultură? Și va adăugi cel ce va fi ales, școală, tipografie, librărie? Va putea el impune prin personalitatea lui? Va concentra în jurul său ceva din silințele spre o nouă viață ale neamului în acele părți? Acestea sunt marile întrebări. Dela rezolvirea lor va atârna, măcar pe jumătate, valoarea, noii fundațiuni românești în Ardeal. (Neamul Rom. Nr. dela 2 Aug. a. c.)

De pe malul Tisei.

Frunză verde de-alămaie
Scriu aeeastă poezie,
Ca s'audă cei deacasă
Și de vitejia noastră.

Obosiți de două luni
Am venit rezervă 'n Buj
Să-i împrumutăm pământ
Ungurului de mormânt.

Ne-am culcat dar n'am durmit,
Telegramă ne a venit,
Să ne'ntoarcem înapoi
Că ungurul e pe noi.

Dar crudă-am mai avut
Crudă soarte au avut
C'au rămas numai vre-o doi
Să ducă vestea 'napoi.

Eram fulger de mânia
De-a ungurului trufie
C'a 'ndrăznit Tisa s'o treacă,
Valu-i negru să-l petreacă.

O luarăm înapoi
Zicând: „Dumnezeu cu noi!”

Ș'am ajuns în satul Gava
Să-i dăm ungurului plata.

Ungurul când ne-a văzut
Pe noi să puște a 'nceput,
Cu puști și cu mitraleri:
Credeai că plouă din cer.

I. Marcovici, caporal.

Ardealul.

Iubit popor
Ce porți iubirea
În sufletul tău plin de dor,
Să-mi spui acum care ții firea,
Iubit popor?

Români și frați
Cunoașteți limba,
La port cu noi v'asemănați,
Sunteți doar frații noștri-aevea,
Români și frați.

Copii ai mamei,
Iubiți țara
V-ați îmbrăcat în albe haine
Și 'n mândru strai ca primăvara,
Copii ai mamei.

Flăcăi și fete,
Iubiți hora,
La joc veniți cu dor și sete,
Dansați unirea tuturor,
Flăcăi și fete.

Bătrâni și mame
Ce știți basme,
Mergi cu voastre dulci pasalme,
Vorbiți cu drag privirii noastre,
Bătrâni și mame.

Copii și jocuri
Aduceți hazul
Și veselia în norocuri,
Ca să uităm cu toți năcazul,
Copii și jocuri.

Sold. Bottezat.

Se poate să ni se țină în câțva de lipsă de modeste Apelul acesta, cătră publicul român, dar cine știe, poate este tocmai acum vremea să-l facem, până nu-i târziu, căci pe terenul acesta, ori-ce se pierde pierdut rămâne pentru totdeauna. Ar fi prea frumos, ca și cu privire la conservarea monumentelor naturale, să ia România-mare conducerea celorlalte națiuni din orientul apropiat.

II.

Președintele Centralei, care ne adresează Apelul de mai sus, nu-i altul de cât cunoscutul filoromân, profesorul Ioan Urban Jarnik din Praga. Faptul acesta spune multe și pare că-i dă Apelului și legitimitatea, care zice, că v-ar fi lipsind.

De altfel interesul special al prof. Jarnik pentru monumentele și frumsețile României are chiar și întărirea obiceiului. Căci, dsa, aflând că și în România s'au alcătuit niște societăți de înfrumșetare, s'a anunțat membru la una din ele și anume la cea din Rucăr, prin care trecuse în vara a. 1879... O altă dată a trimes Ministerul de instrucțiune publică din România în privința aceasta un expozeu, despre care i-se dete de știre, cumcă s'a cedat primarului de pe atunci.

Când acum câțva ani, a început să iasă o nouă revistă, „Țara nouă”, sub redacția senatorului Nicu Xenopol, Jarnik s'a îmbiat să-i pună la 'ndemână în traducere o lucrare de a le sale: „Ființa, scopurile și

organizarea înfrumșetării patriei”. Și într'adevăr a și apărut începutul scrisului în două numere, apoi încetând revista să mai apară, s'a curmat și urmarea articolului.

În sfârșit despre sărbătorile de pomi, după cum acestea se pun la cale în Boemia, din prilejul unei atare sărbători în ținutul învecinat cu pasul Turnu-Roșu, a trimes Comitetului un răvaș, care s'a și tipărit în „Revista Teol.” din Sibiu, și de acolo într'o broșură separată.

III.

Centrala societăților cehe pentru înfrumșetarea și apărarea țării din Boemia, Moravia și Silezia, este singură și într'această vreme o organizare unitară a societăților de înfrumșetare, de apărare, de împădurire, și de propășire din Boemia, Moravia și Silezia. Astăzi s'au alipit la ea vre-o 380 societăți, ceea-ce face ca la 30.000 membri.

Se vede deci cu totul îndreptățită să prezinte guvernului republicii cehoslovace această cercetare amănunțită a bucuriei sale să-i îndrepteze băgarea de seamă asupra unor lucruri, cum s'ar putea pune la cale și ar fi de lipsă să se și facă spre marele folos al statului și al locuitorilor săi.

Centrala de înfrumșetare, al cărei înființator și prim-președinte, reales de atunci până azi este prof. univ. Dr. Ioan Urban Jarnik, nutrește plăcuta nădejde, cumcă propunerile și împărtășirile, ce vor urma, vor fi cumpenite cu bunăvoință și într' un câțva va fi cu puțință se vor și pune în lucrare.

1. A feri natura țării sale este datoria fiecărui popor cult. Cu fosta Austrie a trebuit ca noi, din propriile mijloace să susținem o sumedenie de instituții de însemnătate. Între altele și niște instituții atât de importante și costisitoare, cum este întreg învățământul pentru minorități, încât pentru organizarea apărării naturii nu mai rămâne nimic.

Dacă ne avem acum statul nostru, este datoria sa, ca el să îngrijească și de apărarea națiunii și să puie la îndemână mijloace îndestulitoare, pentru ca propaganda să se poată începe!

2. Vitele măcelărite, în câțva ani pot să se întregască, pădurile jefuite printr'o înțeleaptă răsădire pot să renască, dar natura originală nimicită, soiurile de animale și plante odată prăpădite, sunt pierdute pentru totdeauna. De aceea este de neapărată lipsă, ca să se înceapă îndată o apărare temeinică a naturii, până nu va fi prea târziu.

3. Organizarea apărării naturii trebuie încredințată unor lucrători și corporațiunilor, cari s'au indeletnicit și mai nainte cu d'al de astea, ca nu cumva lucrul început să fie zadarnic, și ca să nu fie de lipsă, ca o lucrare intențivă să se înceapă din nou.

În Centrala de înfrumșetare se găsesc câțva bărbați de specialitate, iscuțiți, din cari înainte de toate trebuie numit de consilier Ioan Emler, bibliotecarul universității, și d. Dr. I. Sv. Prohazka, profesor, cari cu ajutorul mai multor colaboratori își jertfesc

RĂVAȘUL SĂPTĂMÂNII

Sibiu 24 August 1919.

Călătoria suveranilor în Basarabia. Călătoria mai de mult vestită a Suveranilor în Basarabia este pe punctul de a fi înfăptuită.

Foarte curând regele și regina vor pleca să facă și vizită Basarabiei și Bucovinei, așa precum au vizitat ținuturile desrobite de peste Carpați.

Din câte se știe, este că și sigur că vizita va începe din sudul Basarabiei unde regele va vizita istorica cetate a lui Ștefan cel mare: Cetatea Albă (Akerman). De acolo Suveranii vor trece pe la Tighina, vor cerceta frontul Nistrului și apoi prin Chișinău și nordul Basarabiei vor merge în Bucovina.

Femeile române aduc laudă vitejilor. Asociația femeilor române din Sibiu, d-nele Emilia Dr. Rațiu, Catinca A.-Bârseanu, Livia Fruma, și Dr. Nora Lemeny, au trimis telegrame de felicitare generalilor Mărdărescu și Moșoi în Budapesta, cu prilejul intrării biruitoare a trupelor române în capitala Ungariei.

Consiliul dirigent pleacă la Cluj? Ziarele din București anunță că s'a hotărât ca Consiliul dirigent să se mute la Cluj în cursul lunii viitoare.

Până atunci se pregătesc unele schimbări în organizarea Consiliului dirigent. Astfel resortul industriei va forma unul singur cu cel al comerțului, cel al agriculturii va forma unul cu al expropriării și în plus se va înființa resortul propagandei pe care îl va conduce dl Oct. Goga.

Crește prețul banilor românești. Valuta românească a început să se urce deosebit de repede. Valoarea leului crește încontinuu. Aceasta e în legătură cu ocuparea Budapestei și cu libertatea comerțului, hotărâtă în ultimul timp.

puterile cu mare spor pentru apărarea monumentelor naționale și istorice. Cel dintâi din cei numiți este redactorul revistei Centralei „Frumusețea țării noastre”, pe care în cea mai mare parte a prețiosului său cuprins o pune în slujba acestei direcțiuni, al doilea numai prin cuvântul vorbit, ci și prin niște scrieri numeroase, privitoare la apărarea naturii, de ani de zile primește țarina, care până acum nu s'a prea băgat în seamă la noi.

4. Fiecare cetățean are dreptul să se folosească de frumusețele țării sale, și o natură frumoasă și înviorătoare crește, într-aceea vreme, mîntea sănătoasă și ageră a oamenilor, cari locuiesc în ea. De aceea este de lipsă, ca aceste frumuseți ale naturii să fie din vreme scăpată de perire, ceea ce se poate face nu mai prin nemijlocita publicare a unor legi potrivite.

5. Aceste legi de apărare trebuie să lucreze după instituțiile legale din alte state. (America de Nord, Norvegia, Suedia, Germania) se înțelege luându-se în socoteală, după cuvîntă, împrejurările noastre deosebite.

6. Natura apărută are să devie un izvor nesleit al bucuriei pentru toți cetățenii, și ei trebuie să se și alieze spre apărarea ei. De aceea este de lipsă să se altoiască simțul pentru natură al cetățenilor de amândouă sexe, chiar atunci pînă încă nu s'au făcut mari. La aceasta se poate ajunge numai în școală, și znume printr-o creștere potrivită cu privire la respectarea naturii, și de aceea trebuie să se pună în normele învățămîntului deslușirile potrivite despre însemnătatea naturii și despre uriciunea unei nimiciri samovolnice a frumuseților naturale.

7. Aceasta, după cum se înțelege, cere și o creștere potrivită a învățătorilor, cari spre acest scop trebuie să fie informați, cum se cade, despre apărarea naturii. (Va urma)

Marele Sfat.

După rodnice și înălțătoare sfătuirii, Marele Sfat Național și-a stărsit ședințele aducând însemnate hotărîri. S'a votat, precum am mai arătat, reforma electorală și agrară. În numărul viitor al gazetei noastre vom și publica mai amănunțit hotărîrile Marelui Sfat în această privință. Pe urma retragerii socialistilor din Consiliul Dirigent, s'au făcut alegeri noi. As fel în locul socialistului Jumanca a fost ales dl Dr. Mihai Popovici și în locul socialistului Fluieraș dl Dr. Tiberiu Brediceanu. Domnul M. Popovici este cunoscut ca un bărbat vrednic, înzestrat cu multe și frumoase cunoștințe, fiul unei fruntașe familii din Brașov, care a luptat cu condeii și cu fapta pentru izbânda idealului nostru Național. Dl M. Popovici a petrecut multă vreme în străinătate, unde a avut prilejul să încheie legături cu însemnați bărbați politici și a scris articole frumoase și bine cumpănite în gazetele mai însemnate din Ardeal și România. În timpul din urmă ocupa postul de consilier ministerial la București. Dl T. Brediceanu este asemenea cunoscut între toți Români. Dănsul, pe lângă alte merite câștigate pe terenul luptelor naționale, se știe că a adunat și armonizat cele mai frumoase cântece populare românești, cari ne-au înveselit inima de atâteaori cu prilejul concertelor. Domnul Brediceanu este bănățean, fiul vrednicului român, care a fost avocatul Dr. Coriolan Brediceanu.

Pe noii membri ai C. D. îi felicităm din tot sufletul și le dorim spor și succes la lucru.

Cât e întinderea României întregite? Frumoasa și inelșugata noastră țară, care își desfășoară brațele de la „Nstru pân' la Tisa, din Hotin pînă la Mare”, cuprinde peste treisute de mii (300,000) kilometri pătrați. Adecă este mai mare decît Italia. În re hotarele României Mari s'ar putea închide jumătatea țării din Europa: Belgia, Olanda, Suedia, Portugalia, Danemarca și Săbia, fără să se ocupe tot pămîntul cu ele.

Sosesc mărfuri. Se aduce la cunoștința prefecturilor, cooperațiilor și organizațiilor oficiale de aprovizionare, că Ministerul de industrie și comerț a contractat în străinătate cumpărarea a mari cantități de mărfuri de îmbrăcăminte și hrană.

Cumpărăturile fiind făcute în condițiuni avantajoase adecă ieftin, vor putea înbunătăți în mod simțitor greutatea de aprovizionare ale populației.

O parte din mărfurile acestea, ca pânzături și ață de cusut, au început să sosească în Regatul vechiu.

Prefecturile, cooperațiile și alte organizații oficiale, care doresc a prelua spre desfacere din mărfurile acestea, sunt rugate a frimite cât se poate de repede un delegat la Resortul nostru de agricultură și comerț, pentru a fi provăzut cu împuternicire.

Holeră la Constanța. Cetim în Izbânda din 14 August, că în 13 l. e., au sosit în portul Constanța 800 refugiați români, cehoslovaci și polonezi venind din Sebestopol, între cari s'au găsit doi bănuți de holeră. Amândoi au și murit. Cercetarea bacteriologică a întărit bănuiala de holeră. S'au luat toate măsurile de lipsă ca mola să nu se întindă și ca toată populația, ce manevrează în port, să fie vaccinată.

Restituirea obiectelor istorice bisericești. Presbiterul bisericii evanghelice din Sibiu a făcut o întâmpinare Consiliului Dirigent, cerându-i să roage delegația română la Conferința Păcii, pentru întoarcerea înapoi a obiectelor istorice de o mare valoare, ridicate din muzeul Bruckenthal din Sibiu și duse spre „pază” la Budapesta în 1915, de autoritățile maghiare.

În acest înțeles un demers a fost făcut de d. I. Maniu, pe lângă delegații noștri în Conferință.

Nu știm dacă s'a făcut ceva însă în privința obiectelor de artă ale poporului românesc, pe cari le-au furat atâtea: Nemți,

Bulgari, Unguri și Turci. Dar ce-i cu clopotele? Să capete bisericile clopotele înapoi, acele clopote pe cari ni le-au luat Ungurii să-și facă tunuri.

Sabia cu doua tălșuri. La miez de noapte de Krivolak, în Macedonia, drumul care era inundat odinioară de râul Vardar și cu neputință de a fi folosit, a fost lăsat în părăsire în timpul războiului și generalul Mackensen a poruncit să se sape un tunel care a adus mari servicii atunci și acum în timp de pace.

Mulțumită acestui tunel crucea roșie americană poate să aprovizioneze adecă să îngrjească cu ușurință populația.

La intrarea tunelului e o cruce de fier foarte mare cu o inscripție în litere groase. „Împăratul Wilhelm II, rege al Prusiei și împărat german a ordonat trupelor sale să construiască acest tunel 1916”. Alături de această inscripție se poate citi azi: „Generalul Franchet D'Esperey, comandantul trupelor aliate din Orient a dat ordin trupelor sale să alunge pe germani prin acest tunel 1918”.

Un priet călugăr. Un nepot al împăratului Francisc Iosif, prințul George de Bavaria, a intrat într-o mănăstire de călugări de lângă orașul Innsbruck, pentru a și petrece viața între zidurile mănăstirii.

Prințul a spus că odată ce și a pierdut drepturile ce le-a avut, nu-i mai rămâne altă mângăere decît cea pe care o poate da viața în mănăstire.

Bolșevicii ruși nu vor mai avea munițiuni. — Acei cari cunosc starea lucrurilor în Rusia, asigură că marele magazin de material de război trimis acolo de aliați înainte revoluției, precum și tot materialul lăsat de germani în retragere după armistițiu, va fi curând sfârșit, de oare-ce acest material a fost ruinat în cea mai mare parte din cauza timpului și neîngrjirei. Adăogându-se la aceasta și faptul că munițiuni nu au fost fabricate în Rusia de la începerea revoluției, putem crede că bolșevicii ruși, precum au fost și la unguri, vor fi în curând învinși din cauza lipsei de material de război.

Cine știe ceva

despre Ioan Cilean din comuna Sebeșul de sus p. u. Șicul-mare, jud. Bistrița-Năsăud, care ca prizonier rus a trecut ca voluntar la România în 1917 să anunțe Tatălui său slab și nemângăiat Vasile Cilean în Sebeșul de sus (Sajafelső sebes). 213 1—2

Aviz!

Se aduce la cunoștința învățătorilor, că A B Cedarul și cărțile de cetire de Dr. I. Stroia, O. Lăpădat și Ion Crișan au fost aprobate de Consiliul Dirigent ca manuale de școală în ediția ultimă prelucrate în conformitate cu spiritul vremii.

Cei ce doresc a le folosi pe anul viitor școlar să se adreseze prin o corespondență dlui Iuliu Crișan subvizor, Sibiu care va dispune trimiterea lor. 209 1—5

Ghete

bărbătești, Nr. 44 lucru de mână solid și-aproape nouă, sunt de vânzare: Să se întrebe la administrația „Gazetei Poporului” strada Orezului 41. 3—5

O casă de vânzare.

În comuna PORCEȘTI se află de vânzare o casă cu etaj, potrivită și pentru prăvălie în centrul satului. Doritorii să se adreseze lui 211 1—1

Ioan Bota,
Porcești Nr. 212.